

Marko I. Rupnik
in Nataša Govekar

POT NOVEGA ČLOVEKA

Duhovna predstavitev mozaikov v cerkvi sv. patra Pija v San Giovanni Rotondu

ravnar na Boga, v njegovem srcu Bog deluje na blag način, s tolažbo in raznovrstnimi predokusi blaženosti.

Frančišek je premagal zlo, ker se je zavezal Kristusu, zato se veseli življenja in na koncu poti mu ostane samo ta okus. Svet namreč odhaja, telo razpada, ostaja pa tisto, od česar je to telo živelo, od česar je živel ta človek, se pravi odnos z Bogom.

To je tudi razlog za okrasitev prostora okrog Frančiška, ki je že na prvi pogled drugačna od vseh ostalih pri celotnem spustu. Vse do križa se vsi z zlatom zarisani oboki dvigajo, po križu se spuščajo, na tem zadnjem Frančiškovem prizoru pa je prisotno oboje, dviganje in spuščanje, prav tako pa tudi na prizoru patra Pija na drugi strani. To je znamenje celote, cele poti: prvih osem prizorov se dvigamo, potem se spuščamo, ko pa je vse dopolnjeno, se dvigamo in spuščamo hkrati; kot v glasbi.

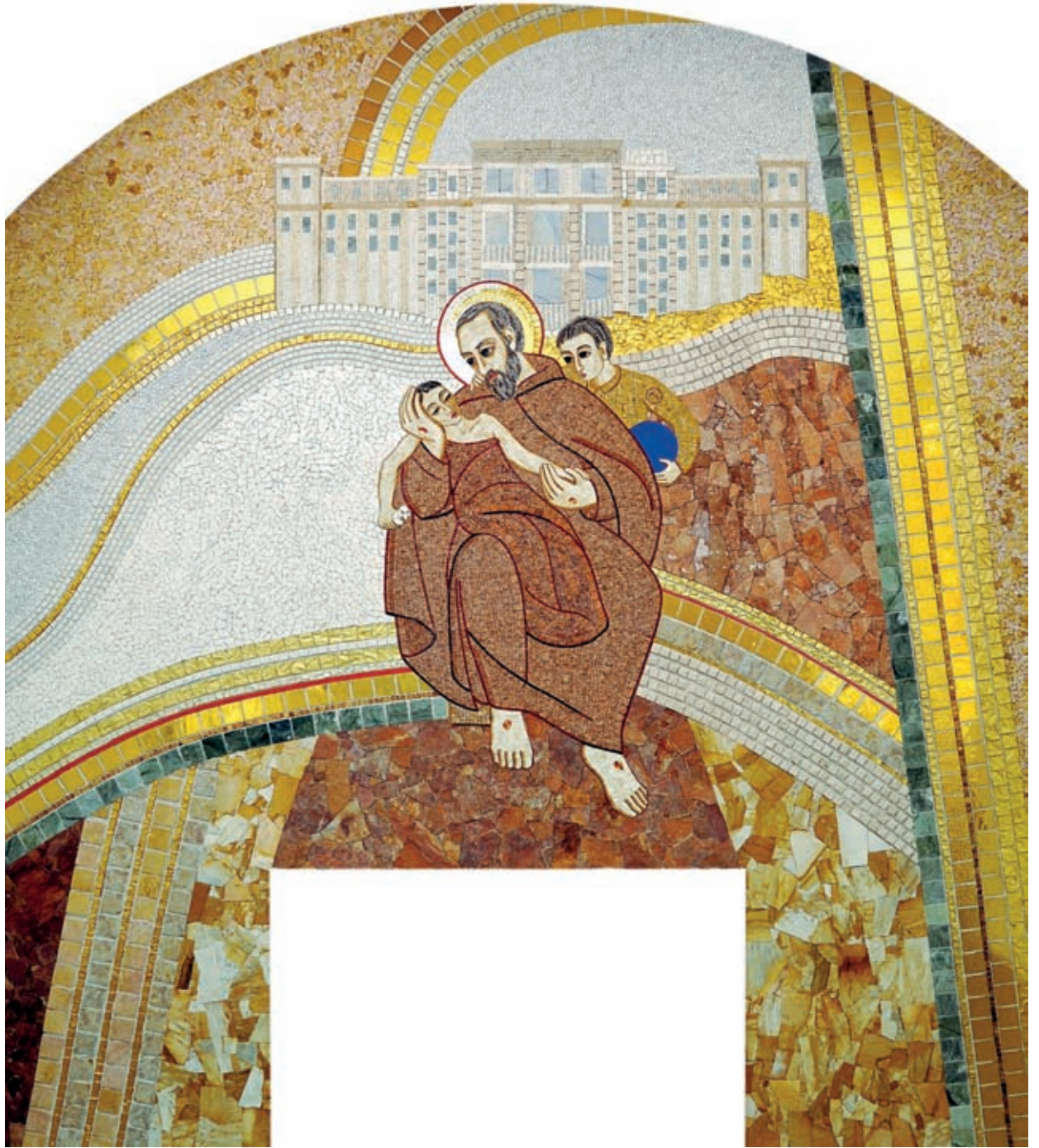
Na drugi strani je pater Pij s svojimi angeli, kakor je on sam imenoval bolne otroke (RD 447).

Večno življenje je ljubezen, s katero smo živeli. Samo ljubezen ostane in pater Pij

ostaja s svojimi otroki in Domom za lajšanje trpljenja (*Casa sollievo della sofferenza*), kar je bil njegov veliki navdih in kar se je razvilo v veliko ustanovo, ki je prinesla ozdravljenje in uteho v to revno deželo, in to v letih, ko v Garganu ni bilo ničesar. Še danes se mnogi ljudje preživljajo po zaslugi bolnišnice, v kateri so mnogi zaposleni, in po zaslugi tega gibanja, ki se je razvilo okrog patra Pija. Kot usmiljeni Samarijan, podoben povelečanemu Kristusu, ima pater Pij v naročju in ob sebi te bolne otroke, ki so njegova tolažba, njegovi »angeli«. V njem lahko prepoznamo tudi ikonografski vzorec Božje Matere, ki drži v naročju Jezusa z jagnjetom. Vsekakor pa gre za tolažbo, ki daje okušati ljubezen.

Spust proti kripti se tako konča brez prizora telesne smrti teh dveh svetnikov, ampak preprosto tako, da se razodene izid njunega življenja. V občestvu s svetim Frančiškom in svetim Pijem iz Pietrelcine, odločno usmerjeni v božje življenje, ki smo ga prejeli, vstopimo v kripto, ki predstavlja naše življenje, ki je s Kristusom skrito v Bogu (prim. Kol 3,3).

2. DEL (NATAŠA GOVEKAR)

ŽIVLJENJE V KRISTUSU

(...) če je duša zaposlena z nenebnim spominom na krstno prerojenje, na brano, ki je primerna temu prerojenju in na druge skrivnosti novega življenja, je naravno, da se naša želja preseli z zemlje v nebesa.

(Nikolaj Kabazilas, *Življenje v Kristusu*, 676c)

Podobe mozaikov, ki so v kripti svetega Pija v San Giovanni Rotondo, in besedila, ki jih spremljajo, želijo biti skromna pomoč pri tem, kar Nikolaj Kabazilas imenuje *zaposlitev, ki je lastna krščenim dušam* (66ob), se pravi pri ohranjanju spomina na Kristusa, *k premišljevanju tistih misli, ki nas vodijo h Kristusu in k vsemu, kar si je v svojem človekoljubju zamislil za moje odrešenje* (661a).

Kripta je prostor Kristusove luči, luči božje svetosti in večne zvestobe, ki želi vsakemu kristjanu priklicati v spomin njegovo pravo domovino – nebesa.

Vse od praznega groba in od diha, ki ga Kristus posreduje apostolom, nas bodo podobe v kripti skupaj s kratkimi duhovno-teološkimi komentarji vpeljale v zrenje Kristusovega življenja, se pravi človeškega življenja Božjega Sina, s katerim se je tudi za nas začel nov način bivanja, novo življenje, življenje v Kristusu. Prizori v tem

bogoslužnem prostoru niso razvrščeni po kronološkem redu, ampak gre za postaje, ki so temelj naše poti vere. Zato bomo v kripti našli tiste prizore Gospodovega življenja, ki predstavljajo duhovni temelj ne le za življenje patra Pija, ampak za življenje vsakega kristjana. Vsak človek se prej ali slej sreča s skušnjavo, z dramo, bolečino ... Premišljevanje Kristusovega življenja osvetljuje naše korake in jih drži naravnane v pravo smer. Skladnosti barv v mozaikih se pridružuje simfonija glasov iz cerkvenega izročila. Poleg navedkov srednjeveškega teologa Kabazilasa nas bodo spremljali nekateri patristični evangeljski komentarji, ki so tudi danes bogat navdih za krščansko kontemplacijo.

NA PRAGU

Ob vhodu v kripto nas čaka pater Pij, ki je vse svoje življenje posvetil spremljanju in razvijanju duhovnega življenja v ljudeh, ki so se mu zaupali. Sveti Pij odpira nebeška vrata, ki so hkrati vrata spovednice, saj je prav tu, v spovednici, skozenj najbolj stekla božja ljubezen, ki mu je bila dana. Vse, kar je prežeto z ljubeznijo, je iztrgano iz propadljivosti, zato v nebesa vstopamo skupaj s tistimi, ki smo jih ljubili, in celo skupaj s stvarmi, ki so postale prostor razodetja božje ljubezni.

Pater Pij ostaja na nebeškem pragu in prosi Gospoda, da bi smel počakati tam, dokler ne bo videl vstopiti svojega zadnjega duhovnega otroka. Onkraj vrat je upodobljena ena njegovih duhovnih hčera, Mary Pyle. Oba z rokami kažeta na milostno Mater Božjo, podobno Cerkev, prek katere Kristus še naprej izliva svoje darove vernim.

*Medtem ko je srkal Marijino mleko,
je on sam omogočil svetu, da srka življenje.
In medtem ko je prebival v materinem naročju,
so v njegovem naročju prebivala vsa bitja.*

(Efrem Sirski, *Himne o Gospodovem rojstvu*
IV, 153–154)

*Kako naj odprem izvir mleka tebi, o izvir?
Kako naj nabranim tebe, ki braniš vesoljni svet?*

(Efrem Sirski,
Himne o Gospodovem rojstvu V, 24)

BORNA GLINA BO POSTALA ZLATO

Na prvih straneh Svetega pisma najdemo Boga, ki kipari; Boga, ki dela z glino, ki oblikuje zemljo in ki s svojim dihanjem vanjo iz nje naredi človeka. Tako glina – sinteza zemeljskega prahu in božjega diha – postane podoba naše ustvarjenosti, oblikovanosti. Zaradi greha pa to našo ustvarjenost doživljamo kot krhkost, kot ranljivost. Razdrli smo odnos z Bogom, ki je vir življenja, zato tisti božji dih zaznavamo kot nekaj oddaljenega, to, kar nam ostane, pa ni nič drugega kot zemeljski prah.

Potreben je ogenj, da *borna glina* postane trdna. To je ogenj trpljenja in vstajenja Božjega Sina, ki »zažge« propadljivo človeško naravo in jo spremeni v obstojno žgano glino, kar je že sinteza zemlje in nebes in zato simbol tistega prostora in časa, ki ne pozna več propadljivosti.

Potreben je nov dih, osebni dar Boga človeku, da je človeško bitje ponovno ustvarjeno kot nova stvar; potreben je ogenj Svetega Duha, da je stari človek povsem spremenjen v novega človeka, ki je udeležen pri Kristusovi slavi in tako postane *izbrano zlato*, se pravi bitje, ki je odeto v božjo luč.

Če je to, kar se vidi, prah in nič drugega kot prah, se ne smemo čuditi: bogastvo je namreč znotraj – vaše življenje je skrito – in posoda, ki ga vsebuje, je lončena posoda. Zato tisti, ki gleda to, kar se kaže navzven, ne vidi nič drugega kot blato; ko pa se bo prikazal Kristus, bo tudi ta prah pokazal svojo lepoto: tedaj se bo prikazal kot del Kristusovega sijaja, združil se bo s soncem in izžareval isti žarek kot sonce.

(Nikolaj Kabazilas,
Življenje v Kristusu, 621d–624a)

(Zaupajte in upajte/ v Jezusove zasluge/ in tako bo tudi borna glina/ postala izbrano zlato,/ ki bo svetilo v palači/ nebeškega Kralja./ pater Pij)

VRATA

Poleg vhoda so v mozaik vpisane besede Janeza Pavla II., ki je patra Pija razglasil za svetnika.

Kaj je bilo živoljenje tega ponižnega sina svetega Frančiška, če ne stalno udejanjanje vere, podkrepljeno z upanjem v nebesa, kjer bo smel biti

s Kristusom?» Grem, da vam pripravim prostor, da boste tudi vi tam, kjer sem jaz.« Kakšen drug namen je imela stroga askeza, ki se ji je pater Pij podvrgel vse od rane mladosti, če ne postopno poistovetenje z božjim učiteljem, da bi lahko bil tam, kjer je On?

(Janez Pavel II.)

Nad vhodnimi vrati nam podoba Njega, ki samega sebe imenuje Vrata, razodeva resnično duhovno-teološko vsebino tega prehoda.

Jaz sem vrata. Kdor stopi skozme, se bo rešil (Jn 10,9).

Ikonografski obrazec Kristusovega spusta v predpeklo na krščanskem vzhodu še danes imenujejo *anastasis*, saj ta podoba izraža Kristusovo vstajenje in skupaj z njegovim tudi naše. Kristus vstane tako, da obudi nas. S svojim učlovečenjem je Božji Sin postal solidaren z našim človeškim stanjem in je šel za nami do groba. Po grehu nas Bog ni mogel doseči, razen prek smrti, zato se je učlovečil in samega sebe daroval. Ko pa je prispel v grob, je použil smrt. Križ, večni spomin njegove žrtve, postane most, ki mu omogoči sestop v šeol, hkrati pa je to velikanski žebelj, ki šeolu onemogoča, da bi zaprl žrelo, tako da mu pobegnejo vsi ujetniki smrti.

Adam in Eva se zdaj ne skrivata več ob glasu Gospodovih korakov (prim. 1 Mz 3,8). Kristus ju prime za zapestje, ker jima vrača utrip življenja. Adam končno uzre Prapodobo, po kateri je bil ustvarjen, Eva pa se hvaležno oklene Sadu, ki ga je res vredno želeti, se pravi samega Odrešenika, ki jo bo povedel iz teme v luč. Vsi mi smo pri krstu že doživeli to, kar je tu upodobljeno: Kristus nas je dosegel v sužnosti, v katero nas je vklepal strah pred smrtjo (prim. Heb 2,15). Pri krstu smo bili skupaj z Njim pokopani in z Njim smo vstali, da bi stopili

na pot novosti življenja (prim. Rim 6,4). V moči tega »krstnega pokopa« živimo predujem vstajenja, vcepitev v vstalo Kristusovo telo, v katerem lahko že zdaj vstopimo v nebeško svetišče.

On je postal pot dviganja v nesmrtnost, ne le zase, ampak tudi za nas. Zaradi tega je samega sebe izničil in se odel v našo podobo, tako da bi, kakor je rekel blaženi Pavel, po božji milosti okusil smrt v korist za vsakogar (Heb 2,9). In tako je postal smrt smrti.

(Ciril Aleksandrijski,
Fragment 317)

Vstopil je v svetišče in samega sebe izročil Očetu ter vodi vanj vse, ki si to želijo: tiste, ki so udeleženi pri njegovem grobu, pa ne tako, da umrejo kakor on, ampak tako, da je njegova smrt predstavljena v njihovi krstni kopeli in da jo označajo pri sveti mizi; tiste, ki so maziljeni in ki se pri gostiji neizrekljivo branijo z njim, umrlim in vstalim. Tako jih uvaja v kraljestvo in jih vodi h kroni preko vrat (zakramentalnih) skrivnosti.

(Nikolaj Kabazilas,
Življenje v Kristusu, 512a–b)